

„Hiiumaa valla arengukava 2035+“ tegevuskava seire seisuga aasta 2020

1. INIMARENG

1.1 VALITSEMINE

Tegevused	Elluviimise aeg	Vastutaja/ eestvedaja	Tehtud	Tehtud osaliselt 2019/2020	Selgitused 2019/selgitused 2020
<i>Meede 1. Tõhusalt toimiv, optimaalse struktuuriga omavalitsus</i>					
Vallavalitsuse ja osavaldade struktuuri ning ülesannete jaotuse analüüsimine optimaalse struktuuri tagamiseks, valitsemise audit.	2020-2021	Hiiumaa Vallavalitsus		X	2020. aastast on vallas ametis sisekontrolör. Eesmärk on koostada/uuendada kõik ametijuhendid 2021 a I poolaastal ja analüüs 2021.
Alustatakse ühendasutuste juhtimise ümberkorraldamise analüüsiga.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Raamatukogud, VAK-id tehtud. Teised on töös.
<i>Meede 2. Tasakaalustatud ja kodanikulähedased otsustusprotsessid ning kvaliteetsed avalikud teenused kõikides osavaldades</i>					
Hallatavate asutuste kasutuses oleva vara riskiasutus optimaalse hõivatuse eesmärgil.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Pidev töö
Hallatavate asutuste senise struktuuri analüüs avalike teenuste osutamiseks parimal võimalikul viisil.	2020	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Raamatukogud, noortekeskused tehtud. Töös.
Hallatavate asutuste IT-tugiteenuse standardiseerimine ja andmesidevõrkude korrastamine ning arendamine.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Töös

Vallavalitsuse ja osavallavalitsuste töötajate / teenistujate rahulolu uuringu läbiviimine – viiakse läbi igal aastal, 1 kord aastas.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Personalijuht on töötajaid küsitlenud. Töö rahulolu-uuring 2021 läbi viidud alguses.
<i>Meede 3. Töötajate professionaalne areng on toetatud ja rakendatakse tõhusalt motivatsioonisüsteemi</i>					
Määratletakse vajalikud kompetentsid (oskused, hoiakud) ja arendatakse töötajaid läbi koolituste jm tegevuste.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Pidev töö; ametijuhendid; arenguveestlused; koolitused.
<i>Meede 4. Külaelu ja mittetulunduslik koostegevus on väärtustatud ja külades on loodud hea elukeskkond. Vallas on kodanikuühiskonda ja vabatahtlike kaasamist soodustav keskkond</i>					
Juurutatakse kodanikuühenduste toetamise ühtne kord.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Mittetulundusliku tegevuse toetussüsteem on olemas. riigiteataja.ee/akt/424092019024
Töötatakse välja külade esindusorganite (külavanemad, külaseltsid) koostöö põhimõtted (sh statuut).	2019-2025	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Arenduskeskus/ Kodukant Hiiumaa		X	Statuut on olemas. Kuid väljatöötamist vajab valla ja külaseltside ja külavanemate koostööpõhimõtted. Osapooled on osalenud seminaridel ja Eesti Kodukandi konverentsil 25.02.2021.
Töötatakse koos külaseltsidega välja põhimõtted ja konkreetsed pakkumised avalike teenuste delegeerimiseks piirkondade, külamajade kaupa.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus		X	MTÜdel ei ole piisav valmisolek teenuste ülevõtmiseks (raamatukogu). Positiivsed on kultuurivaldkonna näited: Orjaku külamaja, Kassari Haridusselts, Nelja Nurga Galerii. Töös.

Kodanikuühendused kui kogukonnateenuste pakkujad. Korraldatakse koolitusi. (Tark küla. Õppiv kogukond. Külamajad peavad tulu teenima, et ennast ise ära majandada.)	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus, Hiiumaa Arenduskeskus, Külaliikumine Kodukant		X	Koolitusi on korraldatud. Kodukandi ettepanek on edaspidi korraldada vajaduspõhiseid koolitusi koostöös koostatud koolitusprogrammi alusel.
<i>Meede 5. Hiiumaa Vallavalitsus on avatud partner erinevatele sihtrühmadele ja huvigruppidele</i>					
Antakse välja regulaarselt Hiiumaa Teatajat.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Ilmub iga kuu viimasel reedel
Toimuvad regulaarsed kohtumised vallakodanike, vallavalitsuse hallatavate asutuste töötajate ja meedia esindajatega.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Kord kvartalis kohtub valitsus hallatavate asutuste juhtidega osavaldades. Osavallavanemad oma asutustega kord kuus. Valitsus kohtub kõikide hallatavate asutustega 2 korda aastas. Meediaga suhtlus toimub vajaduspõhiselt.
Toetatakse noortevolikogu tegevust.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Toetus on 1000€/ aastas
Korraldatakse sõprusomavalitsuste, rahvusvaheliste organisatsioonide ja saatkondade esindajatega kohtumisi ning viiakse ellu koostööprojekte.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	B7 lõpetas töö ja liikmemaksu jäagist toetati kunstnike rahvusvahelist projekti 2020. Tegevust on piiranud COVID olukord.
Luuakse infobaas (kontaktid) Hiiumaal õppinud noorte kohta kontakti hoidmiseks ning Hiiumaa arengusse kaasamiseks.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus ja Hiiumaa Vallavalitsus / koolid		X	Algatuskoosolek ning töökoosolek toimunud. Aastalõpu üritus 2018. 2021. aastal on alustatud kohaturundusstrateegia tegevuskava projekti Noored Hiiumaale elluviimist. Toimub koostöös Haridus- ja kultuuriosakonna, arenduskeskuse ja koolidega.

<i>Meede 6. Hiiumaa valla eelarve koostamist ja täitmist on juhitud vastutustundlikult</i>					
Minnakse üle tekkepõhisele eelarvestamisele.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus	X		
Kaasavat eelarvet rakendatakse vallaüleselt.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Ellu viidud 3 korda. riigiteataja.ee/akt/422112018032
<i>Strateegiliste kavade koostamine</i>					
Koostatakse Hiiumaa valla üldplaneering.	2019–2023	Hiiumaa Vallavalitsus			2021 a. AB Artes Terrae OÜ hanke võitjana koostab valla tellimisel ja tihedas koostöös planeeringut vastavalt lähteülesandele. Kehtestamine on planeeritud 2023.a.

Tegevuse võtmenäitajad

Näitaja	Allikas	Algtase	Sihttase 2022	Tase 2019	Tase aastaks 2021
Vallavalitsuse ja osavallavalitsuste töötajate / teenistujate rahulolu tööandjaga – viiakse läbi 1 kord aastas	Uuring	Esimene uuring viiakse läbi 2019.a	Lepitakse kokku peale uuringu tulemuste hindamist	Pole tehtud/ Veebr 2021 tehakse	Tehtud aastal 2021
Avaliku sektori investeeringute maht (miljonit eurot)	Rahandusministeerium	1,382	kasvav	6,198 miljonit eurot (2019)	8,439 miljonit eurot (2020)
Aktiivselt tegutsevate mittetulundusühingute osakaal MTÜ-de üldarvust	Äreregister, SA Hiiumaa Arenduskeskus	65% ¹	Kasv 10%	67 (01.01.2020)	69 (01.01.2021)

¹ Kriteerium: majandusaasta aruanne esitatud, tegevus toimib. Kokku oli seisuga 10.08.2018 registris 277 MTÜd, 181 on aktiivsed ja 96 mitteaktiivsed (28 – majandustegevust ei toimunud ja 68 – aruanne esitamata või likvideerimisel või kustutamishoiatusega).

Külade esindusorganiga (külaselts, külavanem) hõlmatud külade arv	Külaseltsid või Kodukant Hiiumaa	22	60		Külavanemaid ei ole lisandunud
---	----------------------------------	----	----	--	--------------------------------

1.2. TURVALISUS

Tegevused	Elluviimise aeg	Vastutaja/ eestvedaja	Tehtud	Tehtud osaliselt 2019/2020	Selgitused 2019/selgitused 2020
Turvalisuse nõukogu tegevuse koordineerimine.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Koordinaator on Piret Sedrik.
Regulaarsed kohtumised ja õppused Politsei- ja Piirivalveameti, Päästeameti, vabatahtlike päästjate -merepäästjate, Kaitseliidu jt turvalisust tagavate organisatsioonidega ning nende tegevuse toetamine (koostööprojektid).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Jooksvalt
Koostööprojektide läbiviimine vabatahtlike päästjate (sh merepääste) võimekuse toetamiseks.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Jooksvalt
<i>Meede 1. Ennetustegevus lasteaedades, koolides, noortekeskustes laste ja noorte õigusrikkumiste ennetamiseks ja/või vähendamiseks</i>					
Teavitustöö alkoholi ja mõjuainete kahjulikkusest ning tegevused nende kättesaadavuse vähendamiseks.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus/ Tervisenõukogu; riiklik eestvedaja on Tervise Arengu Instituut (TAI)		X	Valla pädevuses on terviseprofiilist tulenevad ülesanded. 2020. a alustas tegevust sõltuvusnõustamise tugigrupp, millel vald on kaasfinantseerija.
<i>Meede 2. Ennetustegevus laste ja noorte õiguskultuuri kasvatamiseks</i>					

Ohutusala teavitustöö koostöös Maanteeameti, Politsei- ja Piirivalveameti ning Päästeametiga erinevatele vanuse- ja sihtrühmadele.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Helkurikampaania, jalgratta kiivrite jagamine. PPA suhtleb otse koolide ja lasteaedadega – helkurkampaaniad, liiklusohutus jms. Transpordiameti koostöö vallaga toimiv.
<i>Meede 3. Kodanike teadmiste ja aktiivsuse soodustamine turvalisuse küsimustes (õigusrikkumistest teavitamine, kodanike enda aktiivsuse tõstmine oma vara kaitsmisel, naabrivalve jms)</i>					
Teavituskampaaniatest osavõtt ja läbiviimine (vägivallavastane ennetustöö, mõjuainete kahjulikkuse teavitustegevus; muude riskikäitumiste vähendamisele suunatud tegevused).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus osaleb koostööpartnerina kampaaniate läbiviijatele			Vald osaleb ja teeb teavitust kampaaniatest oma meediakanalite kaudu. Sotsiaalkindlustusameti poolt on maale toodud ning Eesti vajadustele kohandatud juhtumikorralduslik koostöömudel MARAC, mille tiimi kuuluvad ohvriabi, lastekaitse spetsialist, korrakaitse ja prokurör ning vajaduspõhiselt valdkonna (haridus-, Töötukassa, sotsiaal-) spetsialist.
Maakonna kriisikomisjoni töö korraldamine ning kriisiplaani koostamine.	2019-2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	

Tegevuse võtmenäitajad

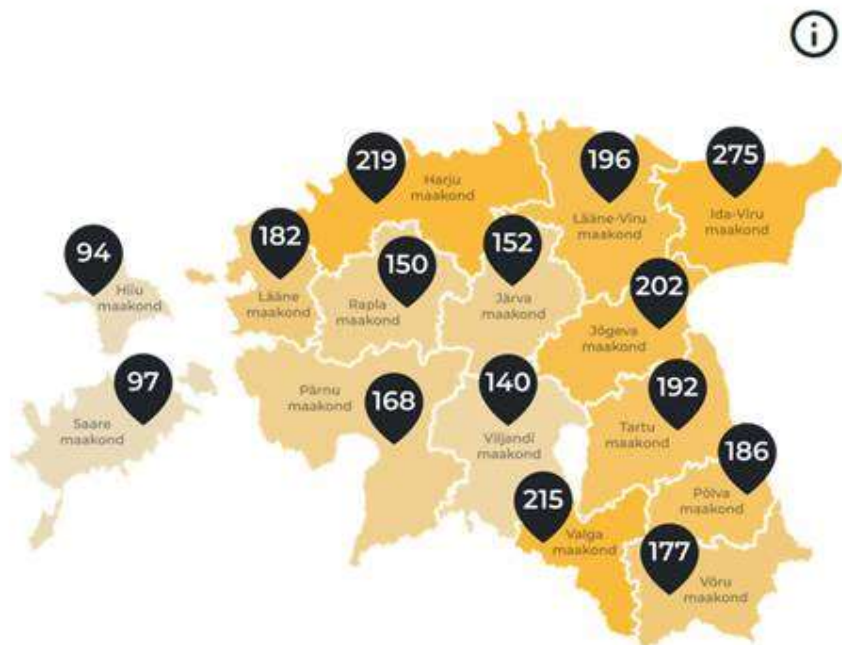
Näitaja	Allikas	Algtase	Sihttase 2022	Tase 2019	Tase aastaks 2021
Kuritegude arv 10 000 elaniku kohta	Justiitsministeerium, Statistikaamet, JS009	75 Kokku 70 (2017)	Püsiv kahanemine		Kuriteod kokku ²

² Registreeritud kuritegude andmed sisaldavad ka kuriteokatseid.

				Kokku 71 (2018)	(2019.a) 94 (2020.a) 165
Pääteteenistuste registreeritud sündmused	Statistikaamet	82 (2016)	Püsiv kahanemine	134 (2018)	Kokku ³ (2019a) 107 (2020a) 110
Alaealiste süütegude arv	Politsei- ja Piirivalveamet	44 (2017)	Püsiv kahanemine	47	29

³ 2019a/ 2020a tulekahju 40/17, naftasaadustega saastumine 1/0, kemikaalidega saastumine 0/1, loodusjõudude põhjustatud sündmus/ ohu likvideerimine 53/92, liiklusõnnetus 13 /0

2019 kuriteod Eestis maakonniti 10 000 elaniku kohta:

Kuritegude arv 10 000 elaniku kohta

Tallinnas pandi toime
39%
registreeritud kuritegudest

2020 kuriteod Eestis maakonniti 10 000 elaniku kohta:

Kuritegude arv 10 000 inimese kohta maakondades

Tallinnas pandi toime

37%

registreeritud
kuritegudest

1.3. RAHVATERVIS

Maakondlikult olulised investeeringuobjektid

Hiiumaa Haigla ruumiprogrammi ümberkorraldamine.

Tervisekeskuse rajamine.

Tegevused	Elluviimise aeg	Vastutaja/eestvedaja	Tehtud	Tehtud osaliselt 2019/2020	Selgitused 2019/selgitused 2020
<i>Meede 1. Uutele spetsialistidele munitsipaalehuruumide võimaldamine</i>	2021–2025				
Toetussüsteemi väljatöötamine Hiiumaa vallas tööd alustavale perearstile	2021				Tööplaanis 2021. Olemas noore spetsialisti toetus.
<i>Meede 2. Koostöös tervishoiuteenuste pakujatega tervisliku mõtteviisi edendamine</i>					
Viiakse läbi süsteemselt terviseedenduslikke tegevusi ja propageeritakse tervislikke eluviise.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Lasteasutuste toitlustus luubi all – spetsialisti, Reelika Õigemeele haridusasutuste toitlustuse uuring ja nõustamine. Lisanduvad personaalsed menüüd kõikidele haridusasutustele arvestades võimalusi ja vajadusi.
Tervishoiu- ja hoolekandetasutustes pakutakse kohalikku toitu.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Koostöö tervisedendaja, arengu- ja sotsiaalosakonnaga.
Osaletakse aktiivselt asjakohastes programmides ja kampaaniates.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Pidev osalemine – Liikuma kutsuv kool, TEK-id, TEL-id. Peakokad koolis jms.
<i>Teema arengukavade koostamine</i>					
Koostatakse Hiiumaa tervise- ja heaoluprofiil.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Koostatud

Tegevuse võtmenäitajad

Näitaja	Allikas	Algtase	Sihttase 2022	Taseaastaks 2020	Tase aastaks 2021
Tervena elada jäänud aastad sünnimomendil Mehed Naised	Tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaas, TE753 Statistikaamet, TH753	2015/2016 55,31 (Eesti 53,92) 60,47 (Eesti 57,38)	Kasvav	2017/2018 54,11 (Eesti 53,41) 58,88 (Eesti 56,23)	2018/2019 56,31 (Eesti 53,34) 56,80 (Eesti 56,56)
Ülekaaluliste ja rasvunute osatähtsus 16–74.a seas	Tervise Arengu Instituut	51,4% (2018) <i>Eesti keskmine 47,6%, Eesti madalaim 41,3%</i>	Püsiv kahanemine	Uusi uuringuid pole tehtud	Uusi uuringuid pole tehtud
Ülemäärase kehakaaluga üldhariduskoolide (6 tk) 1. klasside õpilased	Tervise Arengu Instituut	37% (2015/16. õa) <i>Eesti madalaim Tartumaal 24% ja Harjumaal 25%</i>	Püsiv kahanemine	Uusi uuringuid pole tehtud	Uusi uuringuid pole tehtud

1.4. VABA AEG, SPORT, KULTUUR JA NOORSOOTÖÖ

Maakondlikult olulised investeeringuobjektid

- Hiiumaa spordikeskus sh tennise sisehall ja jalgpalli kunstmuruväljak
- Multifunktsionaalne kultuurikeskus Kärddlasse.
- Käina Kultuurikeskuse renoveerimine.
- Noortekeskuse tegutsemiskohtade kaasajastamine, sh Kärddla noortemaja kolimine valmivasse Hiiumaa spordikeskusesse.
- Muuseumihoidla rajamine.
- Paluküla terviseraja arendamine, sh kunstlume tootmise võimaluste loomine. Kunstlume tootmise võimekus valmis dets 2020.
- Palade Spordihoone renoveerimine. Energia audit koostatud - valmistatakse ette projektitaotlust CO-2 meetmesse.
- Emmaste spordikeskuse renoveerimine.
- Nurste krossiraja renoveerimine. – kaasavast eelarvest 2020.

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja/ eestvedaja	Tehtud	Tehtud osaliselt 2019/2020	Selgitused 2019/selgitused 2020
Töötatakse välja ühtne Hiiumaa esindamise vorm ja stiil (võistlusvorm, esindusriided, logod jms.) koostöös erasektoriga.	2019-2021	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Spordiliit		X	Spordikoolil on ühtne vorm, kuid esindusvormi ei ole. On olemas ühtne element Eestimaa suvemängudel osalemiseks. On vaid Hiiumaa logoga särgid. Siin on arenguruumi.
<i>Meede 1. Vaba aja-, kultuuri- ja sportimisvõimalused on mitmekesised ja kaasaegsed kõikides Hiiumaa piirkondades</i>					
Rajatakse igasse osavaldale uusi ja hoitakse kaasaegsetena mänguplatsid, palliplatsid, välijõusaalid, loodusrajad, rehabilitatsiooni-väljakud jne.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Lasteaeda seiklusrada tehtud. Mänguväljakud. Emmaste ja Leisu välijõusaal. Suuremõislas välijõusaal. Kõik planeeritud on valminud, lisaks discgolfi rada Paladel.

Järjepidevalt hooldatakse ja parendatakse koolistaadioneid (nt Lauka koolistaadion, Kärkla staadionihoone olmetingimused, Emmaste koolistaadion).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Kärkla staadionihoonele sai Spordikool toetuse, Emmastes parendatakse. Kärkla staadionihoone valminud. (Palade parendus 2021 eelarveplaanides), Emmaste spordikeskus renoveeritud.
<i>Meede 2. Huvitegevus sh rahvakultuuriga tegelemine on kättesaadav igale Hiiumaa inimesele</i>					
Luuakse ühtne üle-hiiumaaline kultuuri-, spordi- ja vaba aja tegevusi kajastav veebileht, mis on osa www.hiiumaa.ee lehest.	2020-2021	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Töö käib
<i>Meede 3. Merekultuur ja -sport on au sees</i>					
Toetatakse meresporti harrastamist taristu parendamise ja sportimisvõimaluste tekitamisega (treener, treeningvahendid) Hiiumaa valla sadamates.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Spordikool / Hiiumaa Spordiliit		X	Sõru Merekool ja Dagö tegutsevad kolmes sadamas. Koostöö Vallavalitsuse, Spordikooli ja Spordiliiduga toimib. Vald on toetanud nii rahaliselt kui sisuliselt. Treenerid on Spordikooli personal, inventar Jahtklubil Dago. Purjetamine toimub alates 2020. aasta sügisest aastaringelt.
<i>Meede 4. Spordi ja kultuuritegevuse juhtimine ning korraldamine toimub ühtselt ja professionaalselt</i>					
Hiiumaa spordikeskuse valmimise järgselt kasutusest väljalangev taristu võõrandatakse või leitakse uus kasutusotstarve (Polgu võimla, Mängude Maja, Kõrgessaare mnt 2 noortekeskus).	2020–2023	Hiiumaa Vallavalitsus			Spordikeskus valmib 2021.
Kaardistatakse Hiiumaa spordivaldkonna korraldus ning töötatakse välja tegutsemispõhimõtted.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus		X	2020. aastal spordikool reorganiseeritud munitsipaalhuvikooliks. Tööd on alustanud Hiiumaa Sport. Spordivaldkonna

					arengukava ja tegevuskava koostatakse aastal 2021. Spordinõukogu on loodud.
Koostatakse igal aastal jooksva aasta 1. detsembriks järgmisel aastal Hiiumaal toimuvate spordi- ja kultuurisündmuste kalender.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Info koondamine toimub, jälgimine ja arvestamine on keerulisem. Ettepanek kultuuritöötajatelt: kalender pannakse kokku augusti koosolekul (eelarve planeerimisega seotud). Sündmuste kalendrit, mis täieneb jooksvalt, hallatakse hiiumaa.ee lehel. Valla hallatavate asutuste sündmused on läbi arutatud eelarve koostamiseks.
Töötatakse välja ühtsed üle-hiiumaalised huviharidustoetuse kasutamise põhimõtted.	2019-2020	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Loodud klubide ja erahuvikoolide toetamise pearaha süsteem; alustatud iga-aastase seirega noorte küsimustikena. 2020. aastal võeti vastu hh ja ht täiendava toetuse kord. Viidi läbi noorte küsimustik, mille tulemusi võetakse arvesse 2021. aasta prioriteetide seadmisel.
Töötatakse välja sportlaste tunnustamise põhimõtted Hiiumaa esindamisel saavutatud väljapaistvate tulemuste eest.	2020	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Väljatöötamisel. Põhimõtted olemas. Valdkondliku arengukava koostamisel tegeletakse ka selle teemaga.
Kehtestatakse ühtsed põhimõtted spordiorganisatsioonidele ja kultuurisündmustele toetuse andmisel.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Loodud mittetulundusliku tegevuse toetamise kord. Ei kata siiski kogu temaatikat.
Täiendatakse Hiiumaa valla mittetulundusliku tegevuse toetamise korda suursündmuste toetamise osas.	2021	Hiiumaa Vallavalitsus			(eeltöö) Tähtsündmuste nimekiri tekitatakse praegu erinevate osapoolte koostöös http://hiiumaa.events/tahtsundmused
Koordineeritakse Hiiumaa noortesporti	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus koostöös kodanikuühendustega		X	SA on muudetud VK otsusega Kärkla osavalla hallatavaks asutuseks alates 01.09.20. Kogu noortesporti pole võimalik/vajalik koondada, need on MTÜ-d ning sunniviisiliselt kedagi kooliga liita pole võimalik. Ehk seda plaani me ei täida.

Toetatakse etendus-, kontsert- ja näitustegevusi vajaliku taristu inventariga nt peolauad, toolid, välitelgid, mobiilne välilava.	2019–2025	Osavaldade kultuurivaldkonna asutused		X	Olemas ainult mõningane varustatus. Väga suur vajadus lava ja muu seesuguse järgi. 2020 aastal esitas Kuused OÜ taotluse välilava soetamiseks, mis on saanud positiivse vastuse. Vallavalitsus toetab ettemaksuna välilava soetamist 10 000 euroga.
<i>Meede 5. Raamatukogud ja muuseumid on innovatiivsed, pärandkultuuri säilitavad mäluasutused</i>					
Kaasajastatakse Hiiumaa raamatukogude tehnilist baasi ja sisustust.	2020–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa raamatukogud		X	Laenus- ja tagastusautomaat on Kärdlasse paigaldatud, Käina tuleb, samuti raamatutesse QR koodid. Turvavaravad veel paigaldamata Hellamaal, Paladel ja Suuremõisas on kontaktivabad tagastus- ja laenutuskastid, millele juurdepääs ööpäevaringne.
Korraldatakse ümber raamatukogude tegevuskohad	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Lauka raamatukogu töötab kooli ruumides ja on kooliraamatukogu ülesannetes. Loodud Kõrgessaare raamatukogu kolme tegevuskohaga (Kõrgessaare, Lauka kool, Kõpu teeninduspunkt)
Muuseumide tegevuse korrastamiseks ja kooskõlastamiseks koostatakse valla osalusel asutatud muuseumide ja näitusepindade koostöö- ja turunduskava.	2019-2025	Hiiumaa Vallavalitsus/ SA Hiiumaa Muuseumid		X	Tehtud ettekanne-ülevaade “Hiiumaa muuseumimaastik”, koostatakse muuseumide kaardistust ühishoidla jaoks, iga-aastaselt turundatakse muuseumi koos (ühisvoldiku väljaandmine), koostöös korrastatakse Sõru muuseumi kogud.
<i>Meede 6. Hiiumaa noorsootöö toimib keskselt koordineerituna ning vastavalt Eesti Avatud Noortekeskuste heale tavale</i>					

Arendatakse nutikat noorsootööd ja kaasajastatakse inventari.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / noortekeskused		X	Kõik noortekeskused on osalenud ENTK avatud noortekeskuste projektikonkursil./Avatud noortekeskuste projektikonkursi asemel sai taotleda avatud noorsootöö tegevustoetust.
Maakondlikult olulised investeeringuobjektid					
Hiiumaa spordikeskus sh tennise sisehall ja jalgpalli kunstmuruväljak.	2019–2023	Hiiumaa Vallavalitsus			Valmib 2021. aasta sügisel.
Käina Kultuurikeskuse renoveerimine.	2021–2022	Hiiumaa Vallavalitsus			Valmib 2021. aasta sügisel.
Emmaste spordikeskuse renoveerimine.	2019–2021	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Tenniseväljak uuendatud, korvpalliväljak renoveerimisel. Projekteeritakse spordihalli laiendamist. Korvpalliväljak renoveeritud.
Palade spordihoone renoveerimine.	2019–2023	Hiiumaa Vallavalitsus			Ettevalmistamisel, et töösse 2021. Energiaaudit tehtud, ettevalmistus CO2 projektitaotluseks, mis esitati 2021
Paluküla terviseraja arendamine, sh kunstlume tootmise võimaluste loomine.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Kergliiklustee ja lumetootmise võimekus olemas ehk tehtud. Edasine arendamine teenindushoone.

Tegevuse võtmenäitajad

Näitaja	Allikas	Algtase	Sihttase 2022	Tase aastaks 2020	Tase aastaks 2021
Hiiumaa sportlike suurürituste arv ⁴	Hiiumaa vald	12+	säilitamine	2019 ei toimunud maratoni ja ratsupäevi. Üle-eestilise tähtsusega sündmuste loetelu	Pandeemia tõttu ei ole võimalik sündmuste toimumise arvu võrrelda. Mittetulundusliku tegevuse toetamise

⁴ Kriteeriumiks osalejate arv.

				toodud arengukavas lk 22	korda lülitatakse sisse sündmuse toetamise stipendiumi osa, mis aitaks kaasa uute tegemiste ellu kutsumisele.
Kvalifikatsioonile vastavate treenerite arv ⁵	Eesti Spordiregister	29	säilitamine	29, s.h. Hiiumaal töötab 17	Hiiumaal töötab 26
Aktiivselt sporditegevuses osalevate laste arv (vanus 5 kuni 19) sh mitmes tegevuses osalejad	Hiiumaa vald	580	uute osalejate püsiv kasv	590	527 (Spordiregistri andmetel)
Aktiivselt liikumistegevuses osalevate täiskasvanute osakaal (vanus 20+)	Tervise Arengu Instituut	68,6% (2018) <i>Eesti keskmine 70,8, Eesti kõrgeim 89,5%</i>	Püsiv kasvamine	Uuring alles algas, eelmisega võrdlus puudub.	600 (Spordiregistri andmetel)
Hiiumaa kultuuri suurürituste arv	Hiiumaa vald	10+	Säilitamine	10+ (s.h. 2019: Kassari Kultuurineljapäevad, tuulekala festival, lastefestival, KAKU, Sõru Jazz, käsitöölaadad, Hiiu Folk, Homecoming, Kalana Sound, kohvikutepäevad, Pühalepa muusikaf. jne)	2020 on 20+, sh. : Pühalepa muusikafestival, maakondlikud laulu- ja tantsupäevad, Hiiu Folk, Sõru Jazz, Sõru Saund, lastefestival, lestafest, tuulekala festival, Kärkla linna päev, kohvikutep.,

⁵ August 2018 on tasemed: EKR 3= 13 abitreener; EKR 4= 6 nooremtreener; EKR5= 7 treener; EKR6= 3 vanemtreener.

					VahuVeiniViikend, Hiiu Kala ja Õlle festival, Suuremõisa Live, Nargenfestivali raames – Kreegi päevad ja Pärdi päevad, Sõru merepäevad, Hiidlaste kevadlaat, Suvine käsitöö ja omatoodangu laat, Kila-kola laat, Hiidlaste sügislaat ja Talvine Käsitöö- ja omatoodangu laat, Hiiumaa õlulaulupidu, Hiiumaa Kalurite Päev, Soera simman, Hiiumaa Tantsu Festival, Festival Gamba Vaim, Hiiu huumoripäev, Homecoming...
Huviringide arv ⁶	Hiiumaa vald	106 (mai 2018)	Säilitamine		Haridusregistri andmetel 166 õpperühma, sh Kärdla muusikakooli ja Käina huvikeskuse muusikaerialade rühmatunnid ja

⁶ Laste ja täiskasvanute huviringid sh ka koolides, päevakeskustes.

					Emmaste VAKi ning Kärkla Kultuurikeskuse täiskasvanute ringid.
Huviharidusse kaasatute arv	Hiiumaa vald	Õppijaid 402, nendest 55 mitmel erialal (mai 2018)	Vähemalt 40% elanikkonnast		420 unikaalset noort kolmes Hiiumaa huvikoolis.
Noorsootõtaja kutsestandardile vastavad noortekeskuste töötajad	Hiiumaa vald	4/9 (44,4%)	100%	1/12	1/12
Noorsootöö kvaliteedihindamine (Kõik noortekeskused läbivad kvaliteedihindamise iga 3 aasta järel)	EANK	Läbi viidud kõigil EANK liikmetel 2017	Vastavad kvaliteedinõuetele, üheski hinnatavas näitajas ei tohi olla väärtus väiksem kui 3.	Hetkel on hindamine käimas (märts 2020)	Kvaliteedihindamine läbi viidud.

Täiendav info: Jahtklubi Dago tõi 2019. aastal Hiiumaale Purjetamise Eesti Meistrivõistlused. Eesti Jahtklubide Liit hindas korraldust väga kõrgelt ning ka selle aasta juulis on EMV etapp kahepaatide klassides siia tulemas. Dago seisab selle eest, et Muhu Väina regatt Hiiumaale sisse põikaks ka sel aastal. Lisaks algatas Dago eelmisel aastal kaks uut võistlust: Dago regatt (avamere purjetamine) ja Oti regatt (Optimist klass). Kui eelmisel aastal osales mõlemal võistlusel vaid Hiiumaa purjetajad (v.a. paar üksikut erandit), siis sel aastal teeme mõlema võistluse puhul hüppe Eesti tasemele. Dago regatt saab olema purjetamise Eesti karikasarja üks etappidest, st ootame vähemasti 50% aluseid ka väljastpoolt Hiiumaad. Oti regatt saab olema Eesti Optimist Klassi Liidu sisenejasarja üks etappidest, st ootame noori purjetajaid ka väljastpoolt Hiiumaad (Saaremaa Merispordi Seltsist, Haapsalu Jahtklubist jne). Usume, et samm-sammult saavad neist üritustest Eesti tasemel sportlikud suurüritused. 2018. ja 2019. aastal korraldati jääpurjetamise ja jääsurfi Euroopa tasemel tiitlivõistlusi Hiiumaal.

Treenerid:

Hiiumaa treenerid seisuga 2019 aasta lõpp: EKR 6 – 1; EKR 5 – 10 (6 töötab Hiiumaal); EKR 4 – 5 (3 töötab Hiiumaal); EKR 3 – 13 (7 töötab Hiiumaal). Kokku EKR treenereid 29 ja neist 17 töötab Hiiumaal. + 7 juhendajat

Spordiregistri andmetel oli 2019 aastal Hiiumaa spordiharrastajate arv - 1204 ja nendest lapsi 5-19 aastased - 590 (P 325 ja T 265).

Jalgpall 109, Kergejõustik 63, korvpall 42, purjetamine 57, orienteerumine 46, ratsutamine 44, tennis 37, võrkpall 88, ujumine 50, võimlemine 5, saalihoki 9, lennuketta sport 2, laskmine 13, kulturism ja fitness 11, karate 2, kabe 12.

Hiiumaa treenerid seisuga 2020 aasta lõpp:

Hiiumaa sissekirjutusega treenereid – 36, neist Hiiumaal treenerina tegutsemas – 21 (neist 14 Spordikoolis): EKR7 – 1, EKR6 – 1, EKR5 – 6, EKR4 – 3, EKR3 – 10.

Spordiregistri andmetel on Hiiumaal 527 noort sportimas, vanuses 5-19. Täiskasvanuid vanuses 20+ on Hiiumaal 600 harrastajat.

https://www.spordiregister.ee/et/statistika?module=har&submit=query&aasta=2020¶m=org&pk_id=2

1.5 HARIDUS

Maakondlikult olulised investeeringuobjektid

Kärdla Põhikooli uue õppehoone rajamine – 2020 koolihoone projekteerimine käib. 2020 a lõpu seisuga projekteerimine on jõudnud lõppfaasi.
Hiiumaa Valla Lasteaia Kalda maja renoveerimine - 2019 a pärast hanke avamist otsustas VV, et rajatakse uus kaasaegne ja energiatõhus lasteaed aastaks 2023 (eelarvestrateegias investeering 2022-2023)

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja/ eestvedaja	Tehtud	Tehtud osaliselt 2019/2020	Selgitused 2019/selgitused 2020
<i>Meede 1. Hiiumaal on võimalik omandada konkurentsivõimeline haridus, jätkamaks õpinguid või tööelu nii kodu- kui välismaal</i>					
Lepitakse kokku ja määratletakse, mis on Hiiumaa üldhariduskoolides eripärad.	2019-2021	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Igal üldhariduskoolil peab olema õppekava üldosas määratletud oma kooli eripära. Sõnaselgelt on kooli eripära väljendatud 2 koolil, ülejäänud koolid nimetavad põhiväärtused. Neile saab soovitada oma kooli eripära selgemalt välja tuua. Õppekava saavad koolid igal aastal täiendada.
Kõpu õppekompleksile lisatakse lisaks õppefunktsioonile muid tegevussuundi.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Pansionaat. Ravikodu/Noortekodu. 2020 suleti Kõpu õppekoht, õpilased viidi Kärdlasse. Kõpu kompleksi loodi KLAT teenus.
Korraldatakse ümber Kõpu õppekoha õpe õppetegevuseks teistes Hiiumaa koolides.	2020–2022	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Kõpu õppekoha õpilasi lõimitakse Kärdla Põhikooli tegevustega. 2019/2020 õppeaasta igal esmaspäeval on nende koolipäev Kärdlas. Alates 2020 septembrist toimub kogu õppetöö Kärdlas. Uues õppehoones on projekteeritud eraldi hooneosa praeguse Kõpu õppekoha õpilastele.

Alustatakse kompleksse süsteemi väljatöötamist erivajadustega õpilaste ellu astumiseks.	2022-2023	Hiiumaa Vallavalitsus / koolid / sotsiaalkeskus			
<i>Meede 2. Laste erivajadused on õigeaegselt märgatud ja saadakse asjakohast tuge</i>					
Tagatakse tugispetsialistide kättesaadavus kõigile kooli- ja lasteaialastele (viiakse läbi vajaduste kaardistamine).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus			Koosseisudesse tugispetsialistidele täiendavaid kohti loodud vastavalt vajadustele ja võimalustele. Vallavalitsuse struktuuri on loodud psühholoogi ametikoht, kes hakkab pakkuma teenust Hiiumaa lasteasutustele.
<i>Meede 3. Hiiumaa haridusasutustes on kvaliteetne kohalik toit</i>					
Toetatakse haridusasutustes kohalike tootjate poolt pakutava toidu kasutamist.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Kaardistatud toiduainete kogused ja asutustele on antud soovitusel kasutada maksimaalselt kohalikku toitu.
Korraldatakse regulaarselt terviseteadlikkuse infopäevi, koolitusi jms nii lastele kui lapsevanematele ja haridusasutuste juhtkonnale ning kokkadele.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / haridusasutused/ tervisenõukogu		X	Tervisenõukogu tegevuskavas.
Rajatakse kooliaiad või -peenrad.	2019–2025	Hiiumaa haridusasutused / Hiiumaa Ametikool		X	Koostöö Hiiumaa Ametikooliga.
<i>Meede 4. Haridusasutused soodustavad lisaks vaimsele arengule ka füüsilist arengut</i>					
Haridusasutustesse rajatakse siseterviserajad ja /või -alad ning parendatakse võimalusi aktiivsete õuevahetundide pidamiseks.	2019–2025	Hiiumaa haridusasutused		X	Kärdla, Palade ja Emmaste kooli slack-line rajad. Emmaste lasteaed sai siseterviseraja. Kärdla lasteaed sai siseterviseraja 2020, samuti Vigri lasteaed.

Arendatakse ujumise algõpetust lasteaedades, põhikoolides.	2019–2025	Hiiumaa haridusasutused			Käivad ujulas regulaarselt. Koolidel suurendati ujumise algõppe läbimiseks vajalike tundide arvu 40 tunnini.
<i>Meede 5. Ettevõtlikkus- ja ettevõtlusõpe</i>					
Noorte ettevõtlikkuse arendamine läbi praktika ja töövarjuks olemise korraldamine.	2019–2023	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)			PATEE 2020-2023 tegevuskavas. Rajaleidjaga koostöös korraldatakse töövarjupäeva. Ei ole enam Rajaleidja ülesanne. Loodud on projektiprogramm noorte ettevõtlikkuse arendamiseks, kaks korda aastas taotlusvoorud.
Korraldatakse õpilasfirmade koolitusprogrammi juhendajatele.	2019–2023	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)			2019 osales koolituse 3 juhendajat; tegevus jätkub (PATEE 2020-2023 tegevuskavas). 2020 osales 1 juhendaja koolitusel.
Toetatakse õpilasfirmade inkubaatorit.	2020–2023	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)			PATEE 2020-2023 tegevuskavas.

Tegevuse võtmenäitajad

Näitaja	Allikas	Algtase	Sihttase 2022	Tase aastaks 2020	Tase aastaks 2021
Kvalifikatsioonile vastavate õpetajate osatähtsus % üldarvust haridusasutustes (ametikohtade alusel)	Haridussilm.ee	Üldhariduskoolides 87/95 =91,6% (2016/17 õa) Kutseõppeasutuses 6/7= 85,7% (2016/17 õa) Koolieelses lasteasutuses 41/42=97,6% (2016/17 õa)	100%	Üldhariduskoolides 91/101 =90,1% (2019/20 õa) Kutseõppeasutuses 6/9= 66,7% (2019/20 õa) Koolieelses lasteasutuses 39/42=92,9% (2019/20 õa)	Säilitamine
Gümnaasiumi lõpetamise tase	Haridussilm.ee	96% (2015–2017)	100%	100% (2019)	Säilitamine
Osatähtsus haridusasutuste õpetajatest ametikohtade järgi vanuses alla 50 a	Haridussilm.ee	31% (2017/2018 õa)	Kasvav	46,9% (2019/2020)	Säilitamine
Tervist edendavate lasteaedade võrgustikuga liitunud lasteaedade arv	www.terviseinfo.ee	2 ⁷	säilitamine	3 Kärdla Lasteaed (2010) Lasteaed Vigri (2014)	Lisandunud Suuremõisa-Lasteaed-Põhikool

⁷ Hiiu Valla Lasteaed Kalda maja (2010) ja Vigri maja (2014) ja Palade Lasteaed (2013).

				Palade Lasteaed (2013)	
Tervist edendavate koolide võrgustikuga liitunud koolide arv	www.terviseinfo.ee	3 ⁸	säilitamine	3 Käina Kool Kärdla Põhikool Palade Põhikool	Lisandunud Suuremõisa-Lasteaed-Põhikool
Palade Loodushariduskeskuse Hiiumaa haridusasutustele läbi viidud õppetundide arv	Palade Loodushariduskeskus	131 ⁹	Püsivalt kasvav	Kokku 2019/2020 85 läbiviidud õppetundide arv 2019 - 50 looduslaager - 15 Teadusklubi - 10 Õppeprogrammid matkadel - 10	Kokku 2020/21 101 läbiviidud õppetundide arv Õppeprogrammid- 60 looduslaager - 15 Teadusklubi, Väiketaibu - 20 Õppeprogrammid matkadel - 6
Vabaduse metoodikaga (Käitumisoskuste	www.terviseinfo.ee	2 ¹⁰	säilitamine	2 Emmaste Põhikool	2

⁸ Käina Kool, Kärdla Põhikool, Palade Põhikool.

⁹ Hiiu Valla Lasteaed Kärdla maja- 4 tundi, Käina Lasteaed- 6 tundi, Kärdla Põhikool- 15 tundi, Lauka Põhikool- 10 tundi, Suuremõisa Põhikool- 4 tundi, Palade Põhikool- 20 tundi + loodusharidus- 50 tundi, Käina Kool – 6 tundi, Hiiumaa Gümnaasium – 16 tundi.

¹⁰ Kärdla Põhikool, Emmaste Põhikool

Mänguga) liitunud koolide arv				Kärdla Põhikool	
Kiusamisest vabaks meetodikaga liitunud haridusasutuste arv	http://kiusamisestvabaks.ee/	2 kooli ¹¹ 5 lasteaeda ¹²	säilitamine	Kärdla Põhikool; Lauka Kool Kärdla Põhikooli Kõpu õppekoht Kärdla lasteaed Kõrgessaare Lasteaed Vigri Palade Lasteaed Emmaste Lasteaed Naksitrallid Suuremõisa Lasteaed – Põhikool	Kõpu õppekoht väljas. Ülejäänud sama.
Ettevõtlusõppega koolide arv	http://evkool.ee/	2 ¹³	säilitamine	4 (Palade, Käina, Kärdla, Lauka)	Ettevõtlikkuse õpetamine on õppekavajärgne tegevus. Programmiga liitumine on vabatahtlik.

¹¹ Kärdla Põhikool, Lauka Põhikool

¹² Hiiu Valla Lasteaia Kalda maja – metoodikakeskus Hiiumaal; Hiiu Valla Lasteaia Vigri maja; Palade Lasteaed; Emmaste Lasteaed Naksitrallid; Suuremõisa Lasteaed-Põhikool; Lauka Kool; Kärdla Põhikooli Kõpu õppekoht.

¹³ Kärdla Põhikool, Lauka Põhikool

1.6. SOTSIAALNE KAITSE

Maakondlikult olulised investeeringuobjektid:

- Sotsiaalkeskuse ehitamine (Pargi 3) - ehitus valmib 01.07.2020, teenusega alustatakse 01.09.2020.
- Hiiu Maakonna Hooldekeskus Tohvri laiendamine –15 koha jaoks, ehitushange läbi viidud, ehitus lõpetatakse 01.08.2021.
- Hiiumaa sotsiaalkeskuse tegevustoa (Kõrgessaare mnt 2, Kärkla) kolimine Tuuru majja (2019) – tehtud 01.07.2019.
- Pansionaadi teenuskohtade rajamine üle Hiiumaa - Kõpu pensionaadis 7-st kohast 4 täidetud.
- Samaaria Hiiumaa Hooldekodu hoone renoveerimine ja laiendamine - siseruumide, õueala ja seadmete kohandamine dementsusega inimestele viidi läbi ajavahemikul 26.04.2019 kuni 31.12.2019. Maksumus 85 190,46 €, millest KOV toetus 5 000, riigieelarveline toetus 71 227,74 ja omafinantseering 8962,72.
- Hellamaa perekeskuse arendamine.

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja/eestvedaja	Tehtud	Tehtud osaliselt 2019/2020	Selgitused 2019/selgitused 2020
<i>Meede 1. Sotsiaalteenuste korraldamine on ühtne ja võimekas</i>					
Sotsiaalteenuste osutamine ja toetuste maksmine viiakse ühtsetele alustele.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus	X		tehtud
Töötatakse välja teenuste osutamise kvaliteedi-standardid.	2020-2022	Hiiumaa Vallavalitsus			Töötatakse välja 2022-2023
Kaasatakse vabatahtlikke sotsiaalhoolekandes.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus	X		tehtud
Koostatakse tervise- ja heaoluprofiil.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus	X		tehtud
<i>Meede 2. Sotsiaalteenuste kättesaadavus, nende pidev arendamine</i>					
Toetatakse psühholoogi, psühhiaatri, logopeedi, eripedagoogi jt tugiteenuste kättesaadavust kodu lähedal.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	
Jätkatakse ja laiendatakse pensionaaditeenuse osutamist üle Hiiumaa.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Teenuse arendamine: Pargi 3 II etapp, Hellamaa sotsiaalküla laienemise algatus.

<i>Meede 3. Sotsiaalteenuste vajaduspõhine mitmekesistamine</i>					
Üle maakonna viiakse läbi küsitlus, selgitamaks välja potentsiaalsed abivajajad ja nende vajadused erinevate sihtgruppide seas (1 kord 4 aasta jooksul).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Eakate hulgas küsitlus läbi viidud 2019.a, plaanis küsitlus läbi viia ka teiste sihtgruppide seas/ 2021 märtsis puuetega tööealiste elanike küsitluse läbiviimine.
Omastehooldajate koormuse vähendamiseks arendatakse sotsiaalteenust sotsiaalhoolekande "Hooldamine perekonnas" kohaselt, kus toimub isiku hooldamine sobivas perekonnas, kelle liikmete hulka ta ei kuulu.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus			Hooldamine perekonnas planeeritud lahendada päevahoiuteenuse pakkumisega Pargi 3 II etapi, Käina päevakeskuse ja Hellamaa sotsiaalküla baasil.
Laiendatakse päevakeskuse teenuse pakkumist Käina osavallas.	2019–2022	Hiiumaa Sotsiaalkeskus		X	
Elanikke teavitatakse ja motiveeritakse hoolduspere teenuse osutamiseks.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	2020 aastal läbi viidud koostöös Sotsiaalkindlustusametiga teavituskampania/üleskutse
Pikaajalisi töötuid aktiveeritakse koostöös Töötukassaga (töõharjutuse järgselt tegevused jms).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Pidev töö
<i>Meede 4. Laste ja perede heaolu ja turvalisus on tagatud läbi ennetustegevuse</i>					
Korraldatakse esmatasandi ennetuslikke koolitusi ja programme lapsevanematele vanemlike teadlike oskuste tõstmiseks; lastele ja noortele riskikäitumise [koolikohustuse mittetäitmine, erinevad sõltuvused (sh alkohol, nutiseadmed, tubakas, narkootikumid), vähene liikumine, ebatervislik toitumine] ärahoidmiseks.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Pidev töö
Korraldatakse noortele ja peredele finantsalaseid koolitusi hilisema majandusliku toimetuleku parendamiseks.	2020–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	
<i>Meede 5. Vanemahariduse edendamine</i>					

Korraldatakse vanemahariduse alaseid koolitusi.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Pidev töö
Viiakse ellu teavitustegevusi (erinevate infokanalite teadlik ja süsteemne kasutamine).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Koduleht, FB, äpp
Maakondlikult olulised investeeringuobjektid					
Hiiu Maakonna Hooldekeskus Tohvri laiendamine 40 täiendava voodikohaga dementsetele.	2019–2025	SA Hiiu Maakonna Hooldekeskus Tohvri		X	Projekt ja hange 15 koha jaoks/ ehitustöid teostatakse
Sotsiaalkeskuse ehitamine (Pargi 3):					
I etapi (kogukonnas elamise ja ööpäevaringse erihooldekande teenuskohtade) rajamine.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Teenuseid osutatakse alates 01.09.2020
II etapi (lastekeskus, päevahoid, pansionaat, intervallhooldus) rajamine.	2022-2025	Hiiumaa Vallavalitsus			Arendamine/laienemine algatusprotsessis
Tuuru maja kohandamine sotsiaalkeskuse teenuse pakkujaks (2019).	2019	Hiiumaa Vallavalitsus	X		tehtud
Hellamaa Perekeskuse arendamine	2020-2025				Arendamine/laienemine algatusprotsessis 2020 eskiislahendusprojekt, 2021 projekteerimine

Tegevuse võtmenäitajad

Näitaja	Allikas	Algtase	Sihttase 2022	Tase aastaks 2021
Sotsiaalteenuste kvaliteedi hindamise ja rahuloluküsitluse tulem (valim vähemalt 70% teenuse saajatest igast rühmast), viiakse läbi üle 2 aasta	uuring	Esimene viiakse läbi 2019	Lepitakse kokku peale uuringu tulemuste hindamist.	2021 märtsis puuetega tööealiste ja töötute elanike küsitluse läbiviimine;
Erinevate teenuste hulk	Hiiumaa vald	15 (VII 2018)	kasvav	Lisandunud on alates septembrist 2020 kogukonnas elamise ja

				ööpäevaringse erihoolekandeteenuseid
Toetuste saajate arv	Hiiumaa vald	110 (VII 2018)	kahanev	Võrdleme väljamakstud toimetulekutoetuse summat: 2018 - 300 527,06€ 2019 - 265 233,47€ 2020 - 219 504,46€
Teenuste saajate arv	Hiiumaa vald	517 (VII 2018)	stabiilne	

2. MAJANDUSARENG

Maakondlikult olulised investeeringuobjektid

- Loome- vm ettevõtlusinkubaatori / residentuuride rajamine.
- Lehtma tööstusala.
- Kõrgessaare tehnopark ja sadama ümbruse lähiala tööstusala.
- Kärkla Rehemäe piirkonna tööstusala.
- Kärkla Sõnajala tänava ja Kõrgessaare mnt/Männiku tee vaheline tööstusala.
- Käina Mäe tänava piirkonna tööstusala.
- Käina, Spordi tn planeeringuala taristu väljaehitus.
- Emmaste ja Pühalepa osavalla tööstusalad.
- Serveripark

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja/eestvedaja	Tehtud	Tehtud osaliselt 2019/2020	Selgitused 2019/selgitused 2020
<i>Meede 1. Hiiumaa maine kujundus: Hiiumaa kui sobiv elu- ja töökeskkond ning Hiiumaa kui hinnatud kaubamärk</i>					
Luuakse Hiiumaa turundusjuhi ametikoht ning rahastatakse tegevusi.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus/ Hiiumaa Arenduskeskus	X		Hiiumaa Arenduskeskuse koosseisus on digiturundusspetsialist, andmehaldusspetsialist (endine turismiinfospetsialist) ja värbame turismiklastri juhti.
Koostatakse koos ettevõtjatega Hiiumaa kui kaubamärgi kontseptsioon ning viiakse see ellu.	2020–2025	Hiiumaa Arenduskeskus PATEE ¹⁴		X	Ellu viimisel on hange „ Hiiumaa visuaalse identiteedi ja sõnumite kontseptsioon “ 2021. aastaks on hange ellu viidud ja käib uue identiteedi tutvustamine ning kasutamine.
Töötatakse välja ja viiakse ellu turundusplaani tutvustamiseks regulaarselt Hiiumaad kui head elu- ja töökeskkonda.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus PATEE	X		Hiiumaa kohaturundusstrateegia on valmis ja seda viiakse koostöös partneritega ellu. Tegevusi on kavandatud PATEE 2020-2023 tegevuskavas.

¹⁴ PATEE- programm „Piirkondlikud algatused tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamiseks“.

Osaletakse üürimajade programmis.	2021–2025	Hiiumaa Vallavalitsus			Kõrgessaares (Viskoosas) arendatakse üürimaja 2021
Töötatakse välja Hiiumaa ettevõtjatele suunatud investeringute toetuse- ja tagatisfondi põhimõtted. Suunata sihtgrupp kasutama Kredexi ja teisi asjakohaseid meetmeid.	2020–2022	Hiiumaa Vallavalitsus			
Algatatakse koos partneritega ideede programm “Hiiumaa väljakutse” parimate spetsialistide ja vahendite kaasamiseks ning ideede elluviimiseks konkreetsete probleemide lahendamises.	2020–2022	Hiiumaa Vallavalitsus			
Töötatakse välja koos partneritega stipendiumite süsteem, mis motiveeriks häid spetsialiste tulema (tagasi) Hiiumaale.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Arenduskeskus		X	Vallal on noore spetsialisti stipendium, mis on muutmisel
<i>Meede 2. Kohaliku ressursi väärindamise toetamine</i>					
Kaardistatakse saare taastuvenergia ja biomajanduse (sh jäätmete) potentsiaal väärtuspakkumiste koostamiseks loodusressursi väärindamiseks.	2019–2020	Hiiumaa Arenduskeskus		X	Tehtud on koostöös Saare, Lääne ja Pärnu maakondadega Lääne-Eesti bioressursside kaardistus (puit, metsa- ja puidutööstus, meremuda, turvas, pilliroog, põllumajandusmaa, teravili, aianduskultuurid, sööda tootmine).
Koostatakse Biosfääri programmiala (BPA) ettevõtlustingimuste võrdlus Eesti ja teiste BPA piirkondadega	2020-2023	Keskkonnaamet/ Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)		X	PATEE 2020-2023 tegevuskavas

Kaardistatakse Hiiumaal asuvad võimalikud äri- ja tootmismaad ning büroopinnad ning hoitakse sellekohane info avalikult kättesaadav.	2019-2025	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)	X		Tegevus alustatud, tegevus jätkub. Äri- ja büroopinnad avaldatud hiiumaa.ee veebilehel.
Edendatakse valdkonnaülesest eri ettevõtlusvaldkondade koostööd (tootearendus, turundus, müük), luuakse vastavad võrgustikud (näiteks turismi- ja elamusmajandus ning põllumajandus ja toiduainetetööstus). Võrgustiku koordineerimine.	2019–2022	Hiiumaa Arenduskeskus	X		Tegevus alustatud, tegevus jätkub
Selgitatakse välja eeldused, vajadused ja võimalused ettevõtlusinkubaatori rajamiseks sh kaasaegne kontorikeskkond (MATA) ¹⁵ .	2021	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)	X		Ruumide kohandamine MATA-st (põhitaotlus 2020 märts - heaks kiidetud 2020 september; eeltaotlus heaks kiidetud); PATEE 2020-2023 tegevuskavas eelinkubatsioon (3 kuud) ja kuni 24 inkubatsioon, eelkõige loovettevõtjatele.
Koostatakse väärtuspakkumine niši (näiteks pansionaat-tüüpi) spaa rajamiseks.	2020	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Spaa- pakkumine olemas
Koostatakse ja viiakse ellu koostöös ettevõtjatega loomemajanduse turundusplaan, sh osalemine messidel, koolitusprogramm, virtuaalne nõustamisteenus jms.	2020–2022	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)		X	Loov Hiiumaa 2025 teekonnakaart (strateegia) valmis, tegevuskava kooskõlastamisel
<i>Meede 3. Tööstusalade taristu rajamine (MATA)</i>					
Hinnatakse tööstusalade arendamise võimalusi olemasolevate planeeringute alusel, tegeliku olukorra alusel ning	2019–2020	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)	X		Valminud on olulisemate tööstusalade analüüs

¹⁵ MATA- maakondlike arengustrateegiade toetus

tehakse võimaluste ja vajaduste analüüs.					
Koostatakse väärtuspakkumised potentsiaalsetele investoritele nii kodu- kui välismaal.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus/ Hiiumaa Arenduskeskus	X		Jooksev tegevus
<i>Meede 4. Ettevõtjate arenguprogramm toetamaks kaasaegsete juhtimis- ja töövõtete rakendamist ettevõtluse arenguks</i>					
Valla majandusvedurite arenguprobleemidega personaalne tegelemine ja tugimine riigistruktuurides.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Arenduskeskus	X		Jooksev tegevus (ettevõtluskonsultandid)
Töötatakse välja väikeettevõtjate arenguprogramm, sh koolitused, õppereisid, mujal Eestis ja välismaal praktika võimalused.	2019	Hiiumaa Arenduskeskus (sh PATEE)	X		Tegevuskava elluviimine PATEE 2020-2023 tegevuskavas
Väikeettevõtjate arenguprogrammi rakendamine.	2019–2022	Hiiumaa Arenduskeskus	X		Tegevuskava elluviimine PATEE 2020-2023 tegevuskavas
Vajaduspõhised erialased täienduskoolitused.	2019–2022	Hiiumaa Ametikool	X		Jooksev töö https://hak.edu.ee/et/koolituskalender
Ettevõtjate info-teemahommikud päevakohastel teemadel.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus ja Hiiumaa Arenduskeskus	X		Regulaarne tegevus toimib
Ettevõtete digiauditis osalemise eestvedamine. Aidatakse taotleda toetust ettevõtluse digitaliseerimiseks (<i>tööjõu defitsiidi juures on automatiseerimine vältimatu</i>).	2019-2025	Hiiumaa Arenduskeskus		X	Tegevused toimusid ja toimuvad vastavalt vajadusele

<i>Meede 5. Suvehiidlaste tihedam sidustamine saare ettevõtlusega.</i>					
Suvehiidlased kaasatakse arendusprojektide loomisel ja elluviimisel.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Jooksev, sh Tiim Hiiumaa
Suvehiidlastega suheldakse regulaarselt eri kanalite kaudu.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus	X		
Suvehiidlasi kaasatakse teadmiste ja kogemuste jagamiseks kohalikele ettevõtjatele.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus			

Tegevuse võtmenäitajad

Näitaja	Allikas	Algtase	Sihttase 2022	Tase aastaks 2020	Tase aastaks 2021
Maksumaksjate arv	Rahandusministeerium (finantsülevaadet, VMS andmed tulumaksu jaotamiseks)	4 868 (31.05.2018) 4 573 (31.12.2017)	Kasvab	4934 (31.10.2019)	5410 (21.12.2020) 5084 (28.02.2021)
Tööhõive määr, % (<i>hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus</i>)	Statistikaamet, TT240 Alates 2019 a TT4661	31.12.2017 Vanuserühm 15-74a 65.1 Eesti 67,5, Harju mk 74,2	Kasvab	31.12.2019 Vanuserühm 15-74a 63,0 Eesti 68,4, Harju mk 74,8	2019 a Vanuserühm 15-69a 68% Eesti 71,5%, Harju mk 77,5% 2020a Vanuserühm 15-69a 67%

					Eesti 70,1%, Harju mk 74,8%
Töoga hõivatud isikute arv majanduslikult aktiivsetes ettevõtetes	Statistikaamet, ER054	2 093 (2016) Eesti keskmine 1221	Säilib	1962 (2017)	EM017U: Ettevõtete arv (20 ja enama hõivatuga)-18 on töoga hõivatud isikute aasta keskmine arv 859 (2017a). <i>Hilisemaid andmeid ei ole statistikaamet avaldanud</i>
Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Statistikaamet, ER051	607 (2016) =1,03% Eesti üldarvust	Kasvab 3-5% aastas	620 (2017)=0,6% Eesti üldarvust	Andmete avaldamist ei võimalda andmekaitse põhimõtte (alates 2018 a andmed).
Hiiemaal töandjate poolt makstav keskmine brutokuupalk, eurot	Statistikaamet, PA5321; PA004	883 (2017) 967 (2018 II kv keskmine brutokuupalk)	Vähemalt Eesti keskmine	993 (2019 aasta keskmine) 1042 (2019 IV kvartal) Eesti keskmine 1407 (2019 aasta keskm.) 1472 (2019 IV kvartal)	1063 (2020 aasta keskmine) 1163 (2020 IV kvartal) Eesti keskmine 1448 (2020 aasta keskm.) 1515 (2020 IV kvartal)

Mediaanväljamakse ¹⁶	Maksu- ja tolliamet	1000 (II kv 2018)	Vähemalt Eesti keskmine	1150 (2019 IV kvartal) 1157 (Eesti 2019 IV kvartal)	<u>Alates 2020. aastast ei avalda MTA mediaanväljamakse statistikat</u>
Erainvesteeringud ettevõtluses (aastas), tuhat eurot	Statistikaamet, EM017	5 266 (2016) Ettevõtete (20 ja enama hõivatuga) investeeringud põhivarasse jooksevhindades	Püsib ja on kasvav	4575,7 (2017) Ettevõtete (20 ja enama hõivatuga) investeeringud põhivarasse jooksevhindades	Maakonniti enam Statistikaamet infot ei avalda
<u>Ettevõtlussektori netokäive</u>	Maksu- ja tolliamet	133 milj. eurot (2016)	Kasvab		
Ettevõtlussektori lisandväärtus	Statistikaamet, EM027U Hiiumaa Arenduskeskus	24,44 milj. eurot (2016) (20 ja enama hõivatuga) Kokku 52,1 milj. eurot (2016)	Kasvab	20,43 milj. eurot (2017) (20 ja enama hõivatuga) Kokku 44,29 milj. eurot (2017)	Statistikaamet ei ole andmeid avaldanud.
Sisemajanduse koguprodukt, Osatähtsus riigi SKP-s, %	Statistikaamet, RAA0050	0,4%	0,7%	0,4% (2018)	0,4% (2019)

¹⁶ Mediaanväljamakse tähistab töötajatele tehtud väljamaksete summat, millest suuremaid ja madalamaid väljamakseid oli võrdselt. Maksu- ja tolliameti andmetel oli 2018. aasta teise kvartali Eesti keskmine mediaanväljamakse 1014 eurot.

3. TARISTUD JA ÜHENDUSED

Maakondlikult olulised investeeringuobjektid

- Kõrgessaarde kütusetankla rajamine.- rajatud 2020
- Kalana sadama-ala, sh Ristna jahisadama poolelioleva taristu väljaarendamine.
- Sõru väikelaevasadama arendamine - 2021 läheb ehituseks
- Heltermaa-Rohuküla sadamatesse varu- ja lisaparvlaevade¹⁷ sildumisvõimaluse loomine.
- Riigiteede tolmuva katte alla viimine, sh Kärkla-Käina mnt lõpetamine, Puski-Käina maantee, Nurste-Kuriste, Leisu-Harju, Vahtrepa tee, Suureranna tee, Taterma-Lelu ja Ühti Lelu tee, Suuremõisa-Kallaste-Hellamaa.
- Kiire internetiühenduse taristuvõrgu väljaehitamine.
- Kergliiklusteed: Malvaste teerist-Reigi kiriku parkla, Suuremõisa-Käina, Lauka-Kõrgessaare, Rehemäe tee, Emmaste-Sõru.
- Lainemurdja ehitamine liinilaevu teenindava akvatooriumiosa kaitseks ja eraldiseisva kaubakai ehitamine Heltermaa sadamasse.

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja/eestvedaja	Tehtud	Tehtud osaliselt 2019/2020	Selgitused 2019/selgitused 2020
<i>Meede 1. Maakonnasisene erinevate transpordiliikide graafikute omavaheline sidusus</i>					
Regulaarselt kooskõlastatakse erinevate huvigruppide ootused ja vajadused.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Toimused kokkusaamised praamigraafiku kooskõlastamiseks, bussiliinid ringidest osavõtmise võimaldamiseks
<i>Meede 2. Vajaduspõhise ühistranspordi süsteemi rakendamine (sh nõudeliinid ja nõudepeatused)</i>					
Teostatakse vajaduspõhise maakonna bussiühenduse süsteemi väljatöötamiseks bussiliinide võrgu ja vajaduste analüüs (sh ettevõtete töötajate transport).	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus			Arvestatakse huviringide toimumisega.

¹⁷ Varuparvlaeva all mõistetakse siin põhiparvlaeva asendusparvlaeva. Lisaparvlaev – liinil oleva parvlaeva kõrvale toodud teine parvlaev, mistõttu võib juhtuda, et korraga vajavad sildumisvõimalust mitu alust.

Viiakse läbi Hiiu maakonna avalike bussiliinide hange.	2020	Hiiumaa Vallavalitsus			Ette tuleb valmistada uus hange 2020 aasta lõpuks. Hange viiakse läbi 2021 I kv.
<i>Meede 3. Regulaarne ja kiire teavitustegevus</i>					
Luuakse elektrooniline erinevaid ühistranspordiliike ja osapooli ühendav infokanal.	2020–2025	Hiiumaa Vallavalitsus			
<i>Meede 4. Arengut toetav kvaliteetne taristu</i>					
Aidatakse kaasa kiire internetiühenduse taristuvõrgu väljaehitamisele (info kogumine, vahendamine, teavitustegevus).	2019–2022	Hiiumaa Arenduskeskus			Tegevused toimusid
Hoitakse korras Kärddla, Sõru väikelaevasadama, Orjaku ja Naistlaiu sadamate taristud ja arendatakse neid (sh ühendasutuse loomine).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Naistlaiu kalasadama kai ja slipp valmis, ettevalmistamisel kalurite maja ehitamine ESTLAT toetuse abiga algavad väikelaevasadamates 2021 ehitustööd
Arendatakse Ristna jahisadamat koostöös kogukonnaga, sh analüüsitakse munitsipaliseerimist.	2020–2025	Kalana Küla Selts / Hiiumaa Vallavalitsus	X		Sadam omandatud, oodatakse rahastusotsust
Arendatakse Kõrgessaare sadamat koostöös ettevõtjatega.	2021–2025	OÜ Best Holding/ MTÜ Kõrgessaare Sadam			
Töötatakse välja toetusmeede maaparandussüsteemide eelvoolude puhastustööde ettevalmistuseks.	2020–2023	Hiiumaa Vallavalitsus			
Korrastatakse koostöös kohalike kaluritega järk- järgult lautrikohad.	2020–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Hirmuste lautrikoht
Maanteetransport: korrastatakse valla teehoiukava.	2021–2022	Hiiumaa Vallavalitsus			

Soojusmajandus: valla asutused viiakse üle energia- ja ressursisäästlikumatele soojusallikatele	2020–2022	Hiiumaa Vallavalitsus			Emmaste Aktiviseerimiskeskus, Emmaste ambulatoorium 2019 tehtud.
Toetatakse kaugküttesüsteemide ja energia koostootmisjaamade rajamist koostöös kohalike ettevõtjatega. Koostatakse soojusmajanduse arengukavad.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus			Suuremõisa küla soojusmajanduse arengukava 2020 tehtud
Heitveekäitlus: rekonstrueeritakse probleemsed reoveepuhastid (nt Jausa, Tärkma, Kärkla).	2019–2022	AS Kärkla Veevärk			Selles osas ei ole midagi hetkel muutunud. Tärkma (Emmaste küla) on kindlasti lühemas perspektiivis tehtavate projektide hulgas.
Heitveekäitlus: rajatakse ja uuendatakse ühisveevärgi- ja kanalisatsioonitorustikke ning seadmeid tiheasustusaladel (tuginedes ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukavadele).	2019–2022	AS Kärkla Veevärk		Kärkla Veevärk on koostamas kõikide (osa)valdade ÜVK arengukavad est ühist Hiiumaa valla ÜVK arengukava.	https://www.kvv.ee/arekava.php
Jäätmekäitlus: kogutakse pakendijäätmed selle tekkekohal.	2020–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Toimub pidevalt ja tehakse teavitustööd
Jäätmekäitlus: töötatakse välja avalikest kohtadest jäätmekogumise süsteem.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus			Töös
Jäätmekäitlus: viiakse läbi korraldatud jäätmeveo hange.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Tehtud

Jäätmekäitlus: juurutatakse biolaguneva jäätmete sorteerimise ja kogumise süsteem.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Süsteem on toimiv ja kättesaadav
Jäätmekäitlus: teostatakse jäätmesorteerimise alast teavitustegevust.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Prügila		X	Toimub pidevalt
Tänavavalgustus: viiakse järk-järgult tänavavalgustus üle energiasäästlikele LED- lampidele ning taastuenergiaallikate toitele (päikesepaneelid).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	KIK projektid tänavavalgustuse rekonstrueerimiseks, LED-valgustid bussipeatustes
<i>Meede 5. Avaliku ruumi kujundamine</i>					
Töötatakse välja avaliku ruumi kujundamise üldpõhimõtted.	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus			
<i>Maakondlikult olulised investeeringuobjektid</i>					
Koostöös ettevõtjaga Kõrgessaarde kütusetankla rajamine.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Kõrgessaares TÜ kaupluse juures on tankla
Kärdla, Orjaku, Sõru väikelaevasadama ja Naistlaiu sadamataristu arendamine.	2020–2022	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Naistlaiu taristu uuendatud. 2021 algavad ehitustööd väikelaevasadamates
Ristna jahisadama, Lõunasadama arendamine	2020-2022	SA Hiiumaa Sadamad jt huvitatud osapooled			

Tegevuse võtmenäitajad

Näitaja	Allikas	Algtase	Sihttase 2022	Tase aastaks 2020	Tase aastaks 2021
---------	---------	---------	---------------	-------------------	-------------------

Ilma tõttu ära jäänud lennureiside arv	Hiiumaa vald	30 (2017. a)	Kahaneb	24 (2019. a)	12 (2020. a ja reise ei toimunud 18.03-08.05.2020, COVID)
Parvlaeva reise arv, ooteaeg tundides Heltermaa-Rohuküla	Maanteeamet / TS Laevad	5287 (2017) 1. 1 h suvel 2h/4,5h talvel	Põhigraafik: päeval reise vahe mitte pikem kui 3 h, 12 reisi päevas, aastaringselt		2020. a talvest minimaalselt 12 reisi päevas aastaringselt
Heltermaa-Rohuküla liinil ülevedu: Sõidukid kokku, sh sept-aprill Reisijad kokku, sh sept-aprill	<u>TS Laevad OÜ</u>	247 234 (2017) 123 898 (X -XII 2017)- (I-IV; IX 2018) 576 388 (2017) 251 713 (X -XII 2017)- (I-IV; IX 2018)	Kasvav	276 964 (2019) 142 762 (I-IV; IX -XII 2019) 622 233 (2019) 290 191 (I-IV; IX -XII 2019)	Aastal 2020: 270 011, sh sept-apr 3160 reisi, 129 016 sõidukit ja 238 170 reisijat
Parvlaeva reise arv päevas, ooteaeg tundides Sõru-Triigi	Maanteeamet / Kihnu Veeteed		Põhigraafik: 2x päevas, 7 päeva nädalas, aastaringselt		sama
Sõru-Triigi liinil ülevedu: Sõidukid kokku, sh sept-aprill Reisijad kokku, sh sept-aprill	Maanteeamet / Kihnu Veeteed	15 500 (2017) 37 000 (2017)	Kasvav		Märtsist maini 2020 reise üle päeva, COVID.

					Reise 1368 (sept-aprill 668), reisijaid 40 477 (sept-apr 10 730), sõidukeid 19 161 (sept-apr 6514).
Lennureiside arv nädalas	Kärdla lennujaam	12	14, (2 x päevas, 7 päeva nädalas, aastaringselt)		12
Maakonnaliinide (buss) kasutajate arv kuus	Hiumaa vald	6718 (juuli 2018)	Kasvav		
30 Mbit/s suurema allalaadimise kiirusega interneti kättesaadavusega majapidamiste arv	Majandus- ja kommunikatsiooni-ministeerium	1045 (20.12.2017)	Kõikidel soovi avaldanutel on võimalus välja ehitatud		
Elektrikatkestuste arv, stabiilsus (elekter kõikuv)	Elektrilevi		Kahanev		Vt. tabeli all
Avalikus kasutuses katteta kruusateede maht	Maanteeamet	325,25km sh 7,6 km tänavad	Püsivalt kahanev	Kohalikud teed 01.01.2019 – 308,597 km; Kohalikud teed 01.01.2020 – 306,533 km.	Kohalikud teed 01.01.2021 – 310,251 km. (+Raiesmiku tee)

				Riigiteed 01.01.2019 – 139,336 km; Riigiteed 01.01.2020 – 136,813 km.	Riigiteed 01.01.2021 – 134,195 km.
--	--	--	--	--	---

MNT andmetel: Riigiteede ja kohalike teede kruusateede pikkused:

- Kohalikud teed 01.01.2019 – 308,597 km;
- Kohalikud teed 01.01.2020 – 306,533 km.
- Riigiteed 01.01.2019 – 139,336 km;
- Riigiteed 01.01.2020 – 136,813 km.

Hiiu maakonna riigiteede seis 01.01.2020:

Kattega teed – 335,583 km (71% kogu riigiteede hulgast)

Kruuskattega teed – 136,813 km (29%)

Sillad 18 tk (sh. 3 jalgteesilda)

Lähiaastatel on Hiiu mk planeeritud kruusateedele katte ehitus (aastatel 2020-2023) kahel objektil (hetkel ehitusaasta 2023):

- 12127 Ühtri – Lelu km 0,070-1,920
 - 12129 Valgu – Lelu – Leemeti km 6,114-6,800
- Kruusateedele katete ehitamise pingeread vaadatakse igal aastal uuesti üle ja vastavalt võimalustele lisatakse objekte juurde.

Elektrilevi andmed:

HIIUMAA rikked	2018	2019	2020	2021
Madalpingel (0.4 kV) rikked	114	120	140	44
Keskpingel (35/10/6 kV) rikked	31	45	81	21

4. KÜLASTUSKESKKOND

Maakondlikult olulised investeeringuobjektid

- Kärkla Keskväljak – ehitus valmis okt 2020
- Käina elamuskeskus “Tuuletorn” – avati 1.06. 2020
- Suuremõisa lossi külastuskeskus, sh juustukoda. – 2021 PKT meetme lisavooru taotluse esitamine
- Suursadama sadama-ala.
- Läänemere Teadmuskus (kontseptsiooni üle vaatamine ja edasiste tegevuste otsustamine).
- Reigi kiriku ja pastoraadi külastuspiirkond (EELK Reigi Kogudus).- pastoraat on saanud toetust kaasavast eelarvest ja Leader programmist
- Kärkla kirik (EELK Kärkla Kogudus) - remont on teostatud 2019.
- Ajalooliste sakraalhitiste (Reigi pastoraat ja kirik, Kärkla kirik, Käina kiriku eksponeerimine, Kassari kabel, Puski kirik, Pühalepa kirik, Emmaste kirik, Pühalepa Vennastekoguduse Palvemaja jt) ning nende külastuspiirkondade arendamine.
- Kärkla sadama lähiümbruse arendamine, promenaadi rajamine Rannapaargu juurest Kärkla sadama ja Hausmani ning sealt edasi Roograhu matkatee väljaarendamine.
- Temaatiliste matkaradade ja külastustekondade väljaarendamine, tähistamine ja teabega varustamine (s.h. Kärkla-Roograhu matkatee; Kassari kirjanduslik matkatee).
- Vabadussõjas langenute mälestusmärgi rajamine Pühalepa kiriku ette.
- Mootorpurjeka Alar rekonstrueerimine.
- Hiiumaa supluskohtade arendamine ja korrashoid, eelkõige Luidja, Liivalauka, Kassari, Lussuliiva, Mangu, Hausma, Kärkla (Rannapaargu), Tõrvanina

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja/eestvedaja	Tehtud	Tehtud osaliselt 2019/2020	Selgitused 2019/selgitused 2020
<i>Meede 1. Hiiumaa kui reisisihi tuntuse suurendamine nii kodu- kui välismaal</i>					

Töötatakse välja sihtkoha planeerimismudel, koostatakse turundusstrateegia ja viiakse see ellu.	2019–2023	Hiiumaa Arenduskeskus	X		Hiiumaa kohaturundusstrateegia ning tegevuskava on valmis. Tegevusi on kavandatud rahastada osaliselt programmist PATEE 2020–2023, samuti maakondlikest arendusrahadest
<i>Meede 2. Turismiinfo juhtimine</i>					
Tehakse turismiinfo kättesaadavuse analüüs ja koostatakse tegevuskava.	2019–2023	Hiiumaa Arenduskeskus		X	Hiiumaa kohaturundusstrateegia raames tehti ülevaade, tegevused ja info värskendamine 2020
Arendatakse välja kaasaegne www.hiiumaa.ee kui Hiiumaa visiitveebileht.	2019–2020	Hiiumaa Arenduskeskus	X		Uuendatud veebileht avalikustati 01.01.2020, veebilehe arendamine jätkub
Hoitakse visithiiumaa.com asjakohasena.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus		X	Tegevused toimuvad regulaarselt
Koordineeritakse turismimessidel osalemist.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus /Hiiumaa Turismiliit	X		2019 ja 2020 aastal: GRÜNE WOCHE Berliinis MATKA mess Helsingis BALTTOUR Riias + saatkonna üritus TOUREST Tallinnas Lisaks jagati Hiiumaa materjale Leedus toimival turismimessil (läbi SA Saaremaa Turismi). 2020 aastal lisandus: GOEXPO Helsingis Lisaks jagati Hiiumaa materjale Leedus toimival turismimessil ITB Berliinis jääb koroonatõttu ära.

Koordineeritakse eriala messidel osalemist.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus		X	Erialamessidel käiakse, vahendatakse infot ettevõtjatele teiste MAK-ide poolt korraldatavate messikülastuste kohta
Kaardistatakse viitade, siltide, infotahvlite jm olemasolu ning seisund ja koostatakse elektrooniline andmebaas, koostatakse teabetahvlite jm uuendamise ja täiendamise tegevusplaan ning seireplaan.	2019–2021	Hiiumaa Vallavalitsus/ Hiiumaa Arenduskeskus	X		Kaardistus tehtud. LEADER programmist on saadud järgneva 25 viida/infotahvli tegemiseks ja paigaldamiseks.
<i>Meede 3. Turismitoodete ja -teenuste arenduse koordineerimine</i>					
Tehakse külastajate profiili regulaarne analüüs.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus		X	Hiiumaa kohaturundusstrateegia raames tehti külastajate profiilide analüüs; need vaadatakse üle ja hinnatakse uuesti 2020 aastal
Arendatakse olemasolevaid kvaliteedimärke (roheline märk, EHE jne) ning hea teeninduse ja teenuste kvaliteeti.	2019–2023	Hiiumaa Arenduskeskus		X	Tegevused toimuvad ja jätkuvad (PATEE 2020-2023 tegevuskavas)
Korraldatakse Hiiumaa giidide koolitusi, korraldatakse atesteerimine. Hiiumaa looduskeskkonda, -väärtusi õpetab giididele Palade Loodushariduskeskus.	2019–2025	SA Hiiumaa Muuseumid, Hiiumaa Arenduskeskus, Palade Loodusharidusk eskus Ettepanek lisada Hiiumaa Ametikool		X	Muuseum ja P Loodushariduskeskus on koolitusi korraldanud. PATEE 2020-2023 tegevuskavas tegevusena sees, vajab elluviimiseks täiendavat rahastust.
Rakendatakse tugifunktsioone valdkonna tegijate (näiteks majutajad ja toitlustajad) võimekuse arendamiseks – koolitused, õppereisid jm.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus / Hiiumaa Turismiliit		X	PATEE 2020-2023 tegevuskavas „Külalislahkuse meistriklass“. Eesmärk on olemasolevate ettevõtjate oskuste lihvimine pakkumaks kõrgel tasemel teenust ja teenindust saare külalistele, et

					kaasneva hea mainega suurendada külastatavust ning seeläbi kasvatada ettevõtete müügitulu.
<i>Meede 4. Turismiettevõtluse ja valdkonna katusorganisatsioonide võrgustamine</i>					
Analüüsitakse sihtasutuse (SA) loomise vajalikkust kogu Suuremõisa lossikompleksi majandamiseks ja arendamiseks, mis baseerub tihedale koostööle koolide, kohaliku omavalitsuse, turismiasjaliste, mittetulundusühingute ja ettevõtetega.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Ametikool			Esialgu ei ole plaanis luua SA-d Arendustegevust planeerib ja juhib MTÜ Suuremõisa loss
<i>Meede 5. Külastustaristu arendamine</i>					
Koostatakse tegevuskava külastustaristu arendamiseks.	2019-2022	Hiiumaa Vallavalitsus/ Hiiumaa Arenduskeskus		X	Tegevused toimuvad, 2020 kavas objektide pildistamine, seisundi analüüs, kirjeldused. Edaspidi tuleb äpp ja Instagram (toetatakse LET projekti kaudu tegevusi).
Arendatakse ja hoitakse korras Lõpe kultuuri- ja dendroparki.	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus koostöös eraomanikuga			
<i>Maakondlikult olulised investeringuobjektid</i>					
Kärdla Keskväljak	2019–2021	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Valmis 2020. a nov.
Käina elamuskeskus „Tuuletorn”.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Avati 01.06.2020
Suuremõisa lossi mõisakompleksi, sh juustukoja kaasajastamine põhimõttel, et Suuremõisa kannab paikkonnas mitut	2020–2025	Hiiumaa Ametikool			MTÜ Suuremõisa Loss on ülesandeks võtnud kompleksi kui külastusobjekti arendamiseks, viib ellu MTÜ

funktsiooni (terviklik kompleks on ca 25 kõrvalhoonet ning põlispark koos alleedega).		Hiiumaa Vallavalitsus			arendusprojekti, sh koostab 2021 äriplaani.
Läänemere Teadmuskus (kontseptsiooni üle vaatamine ja edasiste tegevuste otsustamine).	2020	Hiiumaa Vallavalitsus			
Hiiumaa supluskohtade arendamine ja korrashoid, eelkõige Luidja, Liivalauka, Kassari, Lussuliiva, Mangu, Hausma, Kärkla (Rannapaargu), Tõrvanina (MATA).	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus			Teostatakse 2021. aasta suvehooajaks
Temaatiliste matkaradade ja külastustekondade väljaarendamine, tähistamine ja teabega varustamine (s.h. Kärkla-Roograhu matkatee; Kassari kirjanduslik matkatee) (MATA).	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus/ Hiiumaa Arenduskeskus			

Tegevuse võtmenäitajad

Näitaja	Allikas	Algtase	Sihttase 2022	Tase aastaks 2021
Külastajate rahulolu uuring	Uuring	Esimene uuring viiakse läbi 2019.a	Lepitakse kokku peale uuringu tulemuste hindamist	ei ole tehtud
Kokkulepitud väärtustele vastavaid kvaliteedimärgiseid omavate turismiteenuse pakkujate, toodete, teenuste, atraktsioonide arv	Kaardistus	Kaardistus viiakse läbi 2019.a	Lepitakse kokku peale kaardistuse tulemuste hindamist	ei ole tehtud
Hiiumaa külastajate arv	Uuring	Esimene uuring viiakse läbi 2019.a	Püsivalt kasvav vähemalt 5% aastas	2019 (jaanuar – august) kokku 203 495 in. 2020 (jaanuar-august) kokku 184 243 in.

Hiiumaa muuseumite külastajate arv ¹⁸	Muuseumid	10 190 ¹⁹	Püsivalt kasvav vähemalt 10% aastas	2019 – 11 852 2020 – 8 247 2020 loodi muuseumide ja Tuuletorni ühispilet.
Hiiumaa tuletornide külastajate arv	Hiiumaa vald	(2017) (15.09.2018)	Püsivalt kasvav vähemalt 10% aastas	2020: Kõpu: 18241 Tahkuna: 9771 Ristna: 4256
Majutatute ööbimiste arv Tubade (458=2017a) täitumuse % (keskmise) Voodikohtade (1320=2017a) täitumuse % (keskmise)	Statistikaamet, TU110	37 445 (2017) 17% (2017) 12% (2017)	Kasvab vähemalt 10%	40354 (2019) 18% (2019) 13% (2019)

5. KESKKONNAHOID JA -TEADLIKKUS

Maakondlikult olulised investeeringuobjektid

- Lehtma ja Sõru sadama rajatiste (nt kai) ümberehitamine, vältimaks ranna-alade erosiooni.
- Nuutri, Luguse, Jausa ning Suuremõisa jõe suublade puhastamine, Suuremõisa tiikide puhastamine.
- Pihla oja ja Paope oja, Suuremõisa jõe koelmualade taastamine.
- Hiiumaa jäätmejaama tehnoloogia kaasajastamine, taristu uuendamine ja laiendamine.

¹⁸ Nii riigi kui omavalitsuse ja erasektori muuseumite külastajad.

¹⁹ Mihkli talumuuseum 1970/2426/1253, Rudolf Tobiase majamuuseum 390/1380/706, Pikk Maja 3580/4870/3856, Kassari 4250/3176/2432.

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja/ eestvedaja	Tehtud	Tehtud osaliselt 2019/2020	Selgitused 2019/2020
<i>Meede 1. Looduses liikumise monitoorimine ja suunamine</i>					
Paigaldatakse suunavad viidad, sildid, infotahvlid vm asjakohased teabevahendid avalikesse kohtadesse sh teadvustatakse Hiiumaa looduse ja inimese koostoimimise kestlikkust toetavaid väärtusi ning eksponeeritakse sihipäraselt mh pärandkultuuri ja muinsuskaitseobjekte.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Jooksev tegevus
Paigaldatakse jäätmemahutid enimkasutatavatesse looduses liikumise kohtadesse ja korraldatakse jäätmete äravedu.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus		X	RMK tegeleb looduses jäätmete kogumisega. Vallas on uus jäätmete kogumise korraldus.
<i>Meede 2. Tootjate ja tarbijate teadlikkuse kasvatamine</i>					
Korraldatakse koolitusi, infopäevi, konverentse jm. tegevusi asjakohastel teemadel.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus / Palade Loodushariduskeskus		X	Tegevused toimuvad; osaleme BPA uue perioodi programmdokumendi väljatöötamisel.
Viiakse läbi teadlikkust suurendavaid kampaaniaid (sh võistluslikud) sotsiaalmeedias jm kaasaegseid elektroonilisi infokanaleid ja -võimalusi kasutades.	2019–2023	Hiiumaa Arenduskeskus		X	PATEE 2020-2023 tegevuskavas on kavandatud külastuspõhjuse programmide loomine. Eesmärk on luua veebipõhised temaatilised, kaasavad, kaardirakendusega seotud, mobiilisõbralikud, asjakohasuse korral mängulised teekonnad ehk programmid sh juhitakse tähelepanu keskkonnahoiule ning -teadlikkusele
Tehakse ja levitatakse teadlikkust suurendavaid info- ning trükimaterjale.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus		X	Jooksev tegevus

		s/ Palade Loodusharidu skeskus			
Korraldatakse suve- ja talveülikoole rohemajanduse jm keskkonnahariduse teemadel	2020–2025	Hiiumaa Arenduskeskus s/ Palade Loodusharidu skeskus		X	Aastal 2020 on kavandatud Hiiumaal ellu viia "BPA 30" rahvusvaheline konverents (tegevus koostöös BPA spetsialistiga) ning 2021 sügisel roheline, mahe ja õiglase kaubanduse mõtteviisi teemaline rahvusvaheline konverents ning 2021 Eelarvamusfestivali raames keskkonnateemaline Ööülikool.
Toetatakse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga (ÜVK) liitumist.	2020-2025	AS Kärkla Veevärk		X	See puudutab ainult üle 2000IE reoveekogumisalasid ehk ainult Kärkla linna reoveekogumisala
Osaletakse hajaasustuse programmis.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus	X		Jooksev vastavalt taotlusvoorudele
<i>Meede 3. Üleminek keskkonnasäästlikele toodetele ja teenustele valla asutustes</i>					
Järk-järgult minnakse üle keskkonnasäästlikele toodetele ja teenustele.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus		X	Lambipirnide vahetused
Energia- ja kliimakava koostamine	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus			2020 koostatud; 2021 volikogus.
Maakondlikult olulised investeeringuobjektid					
Jäätmejaama rajatakse uus 5 000 m ² asfaltbetoonkattega jäätmete vaheladustamise plats, vahetatakse välja konteinerpark, rekonstrueeritakse jäätmepress ja kontorihoone. Rajatakse kogu alale piirdeaed jäätmete lendumise ja kuritegevuse vältimiseks. Paigaldatakse kogu territooriumile valgus ja videovalve.	2019–2025	(Hiiumaa Prügila OÜ) Hiiumaa Jäätmejaam OÜ		X	Plats on 50x80=4000 m ² 1. 2020. a soetatud 4 uut presskonteinerit ja 1 alusvanker, mis võimaldab raudteele lisada ühe konteineri (34 580€) 2. soetati 4,4 t ratasladur (20 600€) 3. Vajadus on ehitusjäätmete platsi asfalteerimine – (100 000 €) ja platsile

					jäätmekäitlushoone rajamine (40 000€); kontor-soojak (15 000€); sõel-kopp laadurile (12 000€); ehitusjäätmete platsi aed (15 000€); platsi valgustus ja videovalve (5000€); jäätme pressi hooldus ja rekonstrueerimine.
--	--	--	--	--	---

Tegevuse võtmenäitajad

Näitaja	Allikas	Algtase	Sihttase 2022	Tase aastaks 2020	Tase aastaks 2021
Tiheasustusosal ÜVKga liitumist mitteomavate arv	Kärdla Veevärk	513	kahanev	Kärdlas on 247 liitumata kinnistut	Kärdlas on 211 liitumata kinnistut
Taastootmise parendamist vajavate jõgede suudmealade arv Hiiumaal	Hiiu maakonnaplaneering	14	kahanev	13 (Suuremõisa jõgi on tehtud)	13